

NJFF
Rogaland

BirdLife
NORGE

Sandnes kommune

Stavanger, 01.07.2022

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet, Stavanger og Rogaland Jeger og fiskerforening, Norges Speiderforbund Vesterlen krets, Rogaland KFUK-KFUM Speidere, Norsk Ornitologisk forning avd. Rogaland/Birdlife Rogaland, Rogaland Orienteringskrets, Rogaland Syklistforening, Stavanger Turistforening

Høringsuttalelse

Kommuneplan for Sandnes

Forum for natur og friluftsliv i Rogaland (FNF, org. nr. 998 129 028) viser til høring av ny kommuneplan for Sandnes. FNF er et samarbeidsnettverk bestående av natur- og friluftslivsorganisasjoner i Rogaland. Til sammen representerer vi betydelige allmenne interesser innen naturvern, landskap og friluftsliv.

Hovedinntrykk

Sandnes kommune har utformet en grundig kommuneplan og satt seg ambisiøse mål. Som det står i kommuneplanen har Sandnes kommune meget viktige natur- og friluftsområder for hele regionen, og natur- og friluftslivsorganisasjonene i FNF har derfor et ekstra stort engasjement for det som skjer i kommunen. FNF har fire hovedpunkter vi ønsker å trekke frem.

- **Sandnesmarka** – Må videreføres! Markagrensen er en viktig forutsetning for å sikre friluftslivsområder for befolkningen i Sandnes og regionalt besøkende. Sandnesmarka er til inspirasjon for andre kommuner i landet. Vi heier på videreføringen.
- **Strandsonen** – Må sikres for allmenheten! Strandsonen i Sandnes er en unik kvalitet for innbyggerne. Man må si nei til mer bygging i strandsonen og tilgangen til sjøen må sikres gjennom utforming av kyststi.
- **Vassdrag** – Kantsonen må bevares! Sandnes kan ikke ha vegetasjonssone på 1 meter. Det er **uakseptabelt**. Kantsonene er viktige leveområder for dyr og planter, og sikrer naturlig flomdemping.
- **Næringsareal/Masseuttak/Deponi** – Må følge regionale føringer! Utviklingen av næringsareal, masseuttak og deponi kan få store konsekvenser for både natur og friluftsliv i Sandnes. Vi oppfordrer til å vente med utvikling av større næringsareal til fylkesdelplan for Areal- og kraftkrevende virksomhet er ferdigstilt.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
rogaland@fnf-nett.no | Gamle Jåttåvågen 67, 4020 Stavanger | 468 50 786
organisasjonsnummer 998 129 028 | www.fnf-nett.no/rogaland

Friluftsliv

Sandnes kommune viser til friluftsliv som en av de eksisterende kvalitetene i kommunen som skal bevares og videreutvikles. FNF er svært positive til at friluftsliv blir løftet frem i kommuneplanen. Sandnes skal være stolte av friluftslivsmulighetene i kommunen. Vi er enige at det er muligheter for videreutvikling.

Sandnesmarka

FNF mener at bevaringen av Sandnesmarka er en viktig verdi for friluftslivet og arts mangfoldet i kommunen. Markagrensen sikrer sammenhengende områder med utmark som er tilgjengelige for allmenheten. Andre kommuner ser til Sandnes når de skal sikre sine bymarker. Vi ønsker å stille oss bak kommunens mål om å bevare og styrke marka som ressurs, men vil også påpeke at skal ord bli til handling må målet konkretiseres bedre. Skal Sandnesmarka styrkes må det lages en tydelig handlingsplan for hvordan styrkingen skal skje.

Sikring av områder

FNF har forslag til områder som bør omdisponeres til grønnstruktur. Dette bør gjøres for å sikre at områdene er tilgjengelig for allmenheten. Vi er helt enige med Sandnes kommune i at man må ivareta grøntstrukturene rundt tettstedene. En god måte å gjøre det på er gjennom regulering til grønnstruktur i kommuneplan.

Au56 Skaret er foreslått omregulert fra LNF til Bebyggelse og anlegg. I sin innstilling om boligområdene på Hana og Sviland har kommunedirektøren påpekt at det er nok avsatt boligareal i Sandnes. Vi foreslår derfor at område Au56 blir satt av som grønnstruktur. Det vil bety en utviding av allerede eksisterende grønnstruktur til byggefeltet på Skaarlia.

Prestegården og kaien på Høle med gårdsnummer 72 bruksnummer 3 bør omreguleres fra LNF til grønnstruktur. Dette område er en viktig badeplass og gir allmenn tilgang til strandsonen for befolkningen på Høle.

Ferdelssoener og kyststi

Strandsonen i Sandnes, fra Li og til Lauvvik, er sterkt preget av hytteutbygging. For allmenheten er dette problematisk. Hytter kan være fysiske hindre for ferdsel. De kan også inneha en slik privatiserende karakter at folk ikke ønsker å gå forbi. FNF er svært positive til at det legges opp til kyststi på Li. Dette vil være et viktig grep for å tilgjengeliggjøre strandsonen for allmenheten.

Når det gjelder punkt 1.23 Kyststi i planbestemmelsen er dette et tiltak vi heier på. Etableringen av en kyststi vil være helt i tråd med det overordnede Mål 2 om å videreutvikle friluftsliv som eksisterende kvalitet. FNF ønsker at arbeidet med en kyststi skal konkretiseres bedre i planen og ber om at det legges frem en handlingsplan i samfunnsdelen som sier hvilke tidshorisonter stiene er planlagt for og hvor de skal legges. Det bør også gjennomføres en befaring langs strandsonen i Sandnes med kommunen, Ryfylke friluftsråd og natur og friluftslivsorganisasjonene for å kartlegge status for tilgangen til strandsonen.

Fritidsbebyggelse

Kommuneplanen legger opp til fortetting av allerede eksisterende hytteområder. Dette ser vi på som en positiv utvikling fremfor å ta nye urørte arealer i bruk. Samtidig vil fortetting i 100 metersbelte gi en privatisering som er negativ for allemannsretten. Vi reagerer negativt på økningen i hyttestørrelse. Med økning i hyttestørrelse, økning i størrelse på platting og mulighet for større overbygg av platting åpnes det for å bygge **svært store** hytter i Sandnes. Større hytter vil bety at et større areal privatiseres og gjøres utilgjengelig for allmenheten. Platting må regnes som bruksareal. Ved sist kommuneplanrulling gikk hyttestørrelsen også opp. FNF mener at det før en eventuell endring i planbestemmelsene må foretas en konsekvensutredning av sumvirkningene av en økning av hyttestørrelsen i kommunen. Hvilke konsekvenser vil dette få for friluftsliv og for naturmangfold?

Videre er det enkeltområder i planen vi har kommentarer til.

Hø46

Denne utvidelsen av hytteområde vil skje i strandsonen. Dette vil ikke være i tråd med nasjonale føringer om ikke å bygge i strandsonen. Selv om det i dag finnes en hytte på det aktuelle område vil flere hytter øke privatiseringen av området og gjøre det mindre tilgjengelig for allmenheten.

Hø41 og Hø42

Disse områdene ligger ved Vårilivarden. Et mye brukt friluftslivsområde der Sandnes turlag har merket stier. Dette er kjernen av Sandnesmarka og må ikke bygges ned. Hyttebygging vil privatisere området og gjøre det vanskeligere å ferdes. Det vil også kunne påvirke artsmangfoldet. Vårilivarden er registrert som et av vakre landskap i Rogaland nettopp fordi det ikke har større inngrep.

Jordvern og jordvernmål

FNF er svært positive til at Sandnes kommune velger å ha en egen jordvernstrategi. Flere av de truede artene våre lever i eller i tilknytning til landbruket. Når landbruksjord blir bygget ned må landbruket finne nye arealer å dyrke på. Resultatet blir dyrking av myrer og smalere kantsoner. Dette går ut over våre mest sårbare arter.

FNF ønsker å kommentere det ene jordvernmålet spesifikt:

«Det er en ambisjon om at årlig omdisponering av jordbruksareal i Sandnes kommune skal være minst mulig.»

Her blir formuleringen for svak. En ambisjon om minst mulig er ikke etterprøvbar. Sandnes bør se til Klepp som nettopp har satt som mål at de skal omdisponere 0 dekar LNF områder. I tillegg til en skjerpning av jordvernmålet bør det føres et arealregnskap som er enkelt tilgjengelig for innbyggerne. På den måten vil det skape mer bevissthet rundt målsetningen og gjøre den etterprøvbar.

Masseuttak og deponi

I arealplanen er det satt av nye områder til masseuttak og deponi. FNF er skeptisk til utviklingen.

Massedepionier er en dårlig forvaltning av ressurser og kan gi negative konsekvenser for naturen. Eksempelvis ved avrenning til vassdrag og beslaglegning av kantsoner. Sandnes kommune har per i dag fylkes eneste mottaksanlegg for gravemasser. Slike gjenvinningsløsninger bør i større grad nyttes for å sikre at man tar vare på ressursene vi allerede har. Rogaland Fylkeskommune publiserte nettopp en rapport om overskuddsmasser på Jæren. Her blir det tatt opp at det i dag er for enkelt og rimelig å nytte massedeponi fremfor gjenvinningsløsninger. Kommunene har anledning til å stille strengere krav til gjenvinning. Her har Sandnes anledning til å være en foregangskommune.

Det er satt av to områder til masseuttak i arealplanen som FNF ønsker å påpeke. Sv18 utvidelse av masseuttak ved Foss Vatne. Den opprinnelige planen om at masseuttaket skal tilbakeføres til LNF **må** opprettholdes. Dagens masseuttak ligger rett ved Kyllesvatnet naturreservat, som er et verneområde med nasjonal verdi. Norsk ornitorlogisk forening avd. Rogaland/Birdlife Rogaland har registrert flere rødlistede arter i og rundt naturreservatet, blant annet vipe (kritisk truet), myrrikse og storspove (sterkt trua), vannrikse og sandsvaler (sårbar), vaktel, gjøk og gresshoppesanger (nær truet). Dette fremkommer av artsdatabanken. Her ønsker vi å presisere at det ikke bare er naturreservatet som er viktig, men også randsonen som er viktig for artene. En utviding av masseuttaket kan blant annet føre til partikkelutslipp i vassdraget og vil ellers være negativt for et område som i dag er mye brukt til friluftsliv/padling.

Masseuttaket Sv17 Åreskjold vil ligge i området vest for Grimslifjellet. Her har Sandnes turlag merket sti opp til Grimslifjellet. I dag er det et mindre anlegg for uttak av sand. Økes størrelsen på anlegget og standarden på veien, vil dette medføre økt trafikk og risiko for utslipp. Heirområde mellom Åreskjold og Berge er i dag et landskap med få tyngre tekniske inngrep. FNF mener det må forbli slik.

Næringsareal

Lu32

På Lura er det planlagt en utviding av Sandnes havn mot Luravika på 16 dekar. Med denne utvidingen vil havneaktiviteten flytte seg enda nærmere friområde i Luravika. For befolkningen i bydelen vil dette bety mer industri inn i et område som allerede er sterkt preget av trafikk og jernbane. Luravika er et av områdene der bydelens befolkning har tilgang på sjøen og en større havn vil gi negative konsekvenser for friluftslivet. Området er også beiteområde for sjøfugler.

Ga42

Ved Foss-Eikeland er det planlagt et næringsareal ved Plassatjørn Ga42. Dette vil være en omdisponering fra grønnstruktur. I planforslaget er det spilt inn ønske om å oppnå en terrengtilpasning, noe vi forstår som at man ønsker å sprengte bort kollen. Området rundt Plassatjørn er i dag et skjermet friluftslivsområde benyttet som nærturterreng for Bogafjell sin befolkning. Ved å fjerne kollen mister man skjermingen til industriområdet og stedet mister sin kvalitet. FNF mener området må forbli grønnstruktur.

Ha55

På Hana, Ha55, er det foreslått tilbakeføring av bygg og anleggsareal til LNF. Området er i dag dyrket mark og vil dermed forbli dette. FNF støtter tilbakeføringen og håper dette kan stå som et godt eksempel. Landbruksarealene i Rogaland er under sterkt press. Nedbygging av landbruksareal har negative konsekvenser for matproduksjon og naturmangfold.

Ha53, Ha54, Sv24 og Sv25

For arealene Ha53, Ha54, Sv24 og Sv25 på Sviland er FNF svært urolige over at områder planlagt til bolig er endret til næring. Planleggingen legger opp til ulike former for industri, men planene er fremdeles svært vage. Konsekvensene vil variere svært etter hvilken type industri man ender opp med, men resultatet vil uansett bli en svært annerledes bygd enn det Sviland man ble presentert for ved sist kommuneplan. At man i dag ikke lengre ser behovet for å bygge ut boliger i samme grad som tidligere mener FNF er nyttig. I dette tilfelle må man, som ved Ha55, tilbakeføre området til LNF. Dette vil være i tråd med Sandnes kommune sin egen strategi for jordvern.

Høsten 2021 startet Rogaland fylkeskommune arbeidet med en regionalplan for Areal- og kraftkrevende virksomhet. Planen skal ferdigstilles i 2023. Denne planen skal legge føringer for hvor de store industriområdene i regionen skal plasseres. FNF oppfordrer Sandnes kommune til å vente med næringsutvikling i de overnevnte områdene til regionalplanen evt. har identifisert om Sviland er et område man ønsker industrietablering.

Vassdrag

I planbestemmelsene 1.34 er det fastsatt at vegetasjonsbelte langs vassdrag skal ha byggegrense på minimum 10 meter og vegetasjonssone på 1 meter. Dette gjelder ikke for utvalgte vassdrag som har hhv. 50 og 100 meter byggegrense. FNF mener det er **uakseptabelt** at retningslinjene legger opp til å bygge såpass tett opptil vassdragene og at det legges opp til en så liten vegetasjonssone! I samfunnsdelen konstateres det følgende:

- *Arealbruksendringer skal ikke medføre at naturmangfoldet blir redusert og at arter og naturtyper blir truet*
- *Vassdragenes flomkapasitet bevares, og det skal praktiseres en restriktiv arealforvaltning for å begrense fare og konsekvens av flom.*
- *Overvann skal håndteres på en bærekraftig måte og naturbaserte løsninger skal benyttes.*

Slik retningslinjene er lagt opp vil dette **ikke** kunne følges opp. Kantsonen til vassdrag er viktig leveområder for plante- og dyrearter. Vegetasjon langs vassdragene lager skjul for fisk og trekker til seg insekter. Kantsonen fungerer som naturlig flomdemping. Selv om vannressursloven ikke gir spesifikke føringer for kommunen til antall meter vegetasjonssone vil vi påpeke at Rogaland fylkeskommune og Statsforvalteren i Rogaland anbefaler minimum 10 meter vegetasjonssone. Skal Sandnes kommune ha sjans på å følge opp samfunnsdelen **må** retningslinjene justeres slik at de i det minste oppfyller minimumsanbefalingen.

Sjøarealer og havbruk

Selv om kommuneplanen er omfattende savner FNF at sjøarealene og havbruk blir adressert i større grad. Kommuneplanen må ta for seg områdene; på sjø, i sjø, strandsone ned til sjø og havbunnen. Den må se sammenhengen disse temaene og viktigheten de har for friluftsliv og naturmangfold. Videre har vi kommentarer til ett område i arealplanen.

Hø35

Utenfor Brevig i Høgsfjorden er det planlagt utviding av oppdrettsanlegg Hø35. FNF ønsker å påpeke to aspekter ved utvidingen av oppdrettsanlegg. Det første er at Sandnes kommune har som målsetning å bevare og videreutvikle friluftslivet i kommunen, og at næringsutviklingen skal sees i sammenheng med friluftsliv. Ved oppdrettsanlegg er det ferdsels- og fiskeforbud. Utviding av anlegg legger beslag på nye områder man ikke kan bedrive friluftsliv.

Det andre er miljøaspektet. Ryfylke er for tiden merket gult i trafikklyssystemet og man skal dermed ikke øke biomassen i oppdrettsanleggene. Når Sandnes kommune skriver at de legger FNs bærekraftsmål til grunn for sin plan inngår det også mål 14 – Livet i havet. Når villaksen i fjor ble satt på rødlisten er det et varsku om at man må være varsomme. FNF oppfordrer Sandnes kommune til å kun tillate lukkede oppdrettsanlegg for nye etableringer og planlegge for å omstille de allerede eksisterende anleggene slik at de også blir lukka.

Naturmangfold

Under Mål 2: Sandnes skal være en attraktiv kommune blir det vist til strategier for å «lvareta og videreutvikle naturgitte kvaliteter». Her ønsker FNF å påpeke at «å styrke landbruket gjennom nydyrking» kan være problematisk. Eksempelvis kan nydyrking i myr være svært uheldig for sårbare fuglearter. Dette vil da være i konflikt med punktet som står under samme strategi: «bevare viktige naturverdier».

Sykkel og mobilitet

FNF gav innspill til Sandnes kommune sin Byrom- og gatebruksplan. Den tok for seg sentrumsområdene, men flere av våre momenter er gjeldene for kommuneplanen også. Som i Byrom- og gatebruksplanen er målene til Sandnes ambisiøse. Da er det viktig å påpeke at planen for veien dit bør konkretiseres bedre. Når et av målene er:

Tilrettelegge for økte gange-, sykkel- og kollektivandeler

Og planbestemmelsene kun gir en henvisning til fylkeskommunen sin sykkelstrategi for Nord-Jæren, blir det for lite håndgripelig. Det må være mer tydelige målsetninger og planbestemmelser. På den måten kan både privat og offentlig planarbeid bygge oppunder en helhetlig tankegang. I stedet for at man bygger ut sykkelnettets stykkevis.

Det samme gjelder Mål 2, Strategi 3 om at:

Derfor skal vi sikre sammenhengende gang- og sykkelforbindelser i alle bebygde områder, med kobling til Sandnes sentrum og Sandnesmarka

Planen bør i større grad sette mål som er etterprøvbare og ha konkrete handlingsplaner. Ettersom Sandnes har lagd en egen plan som tar for seg sentrumsområdene er vårt innspill spesielt viktig for alle lokalsentrene. Kommunen er stor og noen av lokalsentrene har ikke sykkelforbindelse til sentrum eller til andre lokalsentre. Selv om god sykkel er viktig internt i lokalsentrene, må man også arbeide for å opprette gode sykkelforbindelser mellom lokalsentrene. Dette må tydeliggjøres i kommuneplanen med konkrete delmål.

Ved utforming av sykkelnettet må man sikre at alle syklistene kan ta det i bruk. Sykkelfeltene som i dag er lagt opp langs bybåndsaksen med opptil 1,5 meters bredde (ofte smalere) og tett opptil trafikken er ikke egnet for andre enn de mest vante syklistene. Selv om sykkelfelt gir god fremkommelighet, gir de lite trygghet for syklisten. Sykkelstrategien for Nord-Jæren påpeker at dette er svært viktig at sykkeltilbudet oppleves som trygt for at man skal nå ut til nye syklistene og øke andelen som sykler. For å sikre at alle syklistene har tilgang bør det satses mer mot sykkeltraseer separert fra gående og motorisert trafikk.

Når målet er nullvekst i biltrafikken og at kollektiv, gange og sykkel skal bli det foretrukne valget, må det innebære at bilen skal få mindre plass. Ikke bare i Sandnes sentrum, men også i lokalsentrene i kommunen. Sykkelandelen må opp til 20% for å imøtekomme målet om nullvekst. Fra å være i underkant av 6% i 2019 er det en lang vei å gå.

Ellers viser vi til disse høringsinnspillene som Syklistene Landsforening Nord-Jæren og Ryfylke spilte inn til planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen.

- *Revidere målsetning om reisemiddelfordeling basert på siste tilgjengelige data, som f. eks. reisevaneundersøkelser fra 2018 og 2019*
- *Revidere hovednett for sykkel, med målsetning å resultere i et oppdatert hovednett som dekker alle kommunedeler, er egnet for sykkeltilrettelegging, er gjennomførbart og oppfyller anbefalingene for tetthet i hovednettet. Forslaget overlapper med eksisterende forslag om én ny hovedrute i byutviklingsaksen, og delvis også med eksisterende aktivitet rundt byrom, men er ikke ivaretatt i disse og må vurderes separat.*
- *Revidere kommuneplanens bestemmelser for sykkelanlegg, med målsetning å gi gode verktøy til å styre utviklingen av hovednett og bydelsnett for sykkel i detaljplanprosessene slik at sykkelnettet er attraktivt for alle (8-80)*
- *Tydeliggjøre hvordan bestemmelser om sykkelanlegg, plankart og hovednett legger føringer for detaljregulering og annet planarbeid*
- *I tillegg foreslår vi følgende til utredning: Sykkel som miljøvennlig og trafiksikker form for varetransport i sentrumsområder*

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Rogaland

Endre Hovland
Koordinator
FNF Rogaland

Kopi:

Rogaland Fylkeskommune
Statsforvalteren i Rogaland